

Suomen vesialan kansainvälisen strategian toimintasuunnitelma 2020

1. Johdanto

Suomen vesialan kansainvälinen strategia (2018) on viiden ministeriön (UM, MMM, YM, TEM ja STM) yhteinen ohjaava strategia vuoteen 2030 saakka, jota myös sidosryhmät voivat hyödyntää toiminnassaan. Strategia rakentuu kolmelle painopisteelle (I Kestävä kehitys ja vesi; II Ihminen ja vesi ja III Rauha ja vesi) sekä niitä läpileikkaaville tavoitteille.

Strategian toimeenpanoa ohjaa toimintasuunnitelma, joka päivitetään vuosittain kansainvälisen vesivirkamiestyöryhmän johdolla yhdessä sidosryhmien kanssa. Toimintasuunnitelmassa strategian täytäntöönpanoa kuvataan vallitsevien olosuhteiden valossa, sekä määritellään uusia konkreettisia prioriteettitoimenpiteitä (vaikuttaminen ja rahoitus) alkavalle vuodelle, kaikkea ei tehdä kaikkina vuosina.

Toimintasuunnitelmassa esitetään lyhyesti vaikuttamisen ja rahoituksen päätoimenpiteet edelliseltä vuodelta, ja tuodaan näkyväksi rahoituksen kanavoituminen eri strategiapilareille sekä ilmaistaan mahdolliset rahoitus- ja/tai vaikuttamisvajheet. Toimintasuunnitelman toisessa kappaleessa edellinen kausi (2019) arvioidaan lyhyesti ja yhteenveto esitetään johtopäätöksinä. Edellisen vuoden johtopäätöksiin perustuen kolmannessa kappaleessa esitetään vaikuttamisen ja rahoituksen prioriteetit seuraavan vuoden (2020) toimenpiteiksi.

Vuonna 2019 Suomen vesialan kansainvälisen strategian toimeenpanossa ovat olleet mukana: Aalto yliopisto (A!), maa- ja metsätalousministeriö (MMM), sosiaali- ja terveysministeriö (STM), Suomen Akatemia (AKA), Suomen vesifoorumi ry (FWF), työ- ja elinkeinoministeriö (TEM), ulkoministeriö (UM) ja ympäristöministeriö (YM). FWF:n kautta strategian toimeenpano tavoittaa myös kaikki FWF:n yli 130 jäsenorganisaatiota.

2. Toimenpiteet vuonna 2019

Julkisten toimijoiden toimintaa ja Suomen kansallisia vesialaan liittyviä kantoja koordinoitiin aktiivisesti kansainvälisessä vesivirkamiestyöryhmässä, joka kokoontui vuoden aikana neljä kertaa.

Vaikuttaminen

Vuonna 2019 vesialan keskeisiä ministeriöiden vaikuttamistoimenpiteitä olivat:

- Osallistuminen Suomen YK:n ihmisoikeusneuvostokampanjan (vaalit v. 2021) suunnitteluun, vesihuolto ja sanitaatio valittiin yhdeksi kampanjan teemaksi;
- UNECE:n rajavesisopimuksen edistäminen ja UM:n rahoituksen kaksinkertaistaminen sekä päättäminen asiantuntijan (JPO) sijoittamisesta sihteeristöön vuonna 2022;
- Keväällä 2019 julkaistun Aalto-yliopiston ja Itä-Suomen yliopiston yhteisen kehityspoliittisen tilaustutkimuksen pohjalta vesidiplomatiatyön edistäminen, mm. vesidiplomatiaverkoston perustaminen osaksi rauhanvälitysverkostoa ja jatkohankkeen konseptipaperin laatiminen sekä vesidiplomatian sisällyttäminen yhdeksi ulkoministeriön kuudesta rauhanvälityksen teemasta;
- Osallistuminen Tukholman vesiviikoille elokuussa 2019, suomalaistoimijoiden yhteisständi sekä kaksi sivutapahtumaa (Water and Peace (EEAS, DGENVY, DGDEVCO, UNECE) sekä WASH and Disability (UNICEF));
- Syksyllä 2019 vesidiplomatia oli näkyvästi esillä myös ETYJ:n vesidiplomatia-tapahtumassa Wienissä;
- Vaikuttaminen FWF:n toiminnan rahoituksen muuttumiseen ohjelmaperustaiseksi;
- EU:n ja Kiinan välisen vesiyhteistyön (China-Europe Water Platform, CEWP) sihteeristötehtävien hoitaminen;
- UNECE:n rajavesisopimukseen liittyvän vesivaroja ja terveyttä koskevan pöytäkirjan toiminnan suunnitteluun osallistuminen Bureau jäsenenä, osallistuminen osapuolikokoukseen marraskuussa 2019 ja kansallisten vesivaroja ja terveyttä koskevan pöytäkirjan tavoitteiden päivittäminen ja raportointi;

- Lisäksi osallistuttiin keskusteluihin YK:n korkean tason vesikokouksen v. 2021 ja konferenssin v. 2023 sisällöstä ja valmisteluista (ml. globaalien vesiarkkitehtuurin edistäminen);

Uusi hallitusohjelma

- Sininen biotalous ei ole erillisenä teemana hallitusohjelmassa, mutta vesi edelleen osana biotaloutta: työ jatkuu, sillä sinisen biotalouden aikatahtain oli vuodessa 2025;
- Kehityspolitiikan osalta painopisteet ja veteen liittyvä tavoite säilyi lähes muuttumattomana;
- Vesiensuojelun tehostamisohjelman rahoitus 69 miljoonaa euroa (2019–2023), ohjelman painopiste kansallisen vesiensuojelun tehostamisessa, mutta hankkeiden tuloksilla myös kansainvälistä relevanssia;
- Luonnon monimuotoisuuden edistäminen kansallisesti: monivuotisessa HELMI-elinympäristöohjelmassa vesi poikkileikkaavana teemana mukana, lisäksi vesi ja rantaluonto omana teemana;

EU-puheenjohtajuuskausi

- CODEV+COHAFYA-yhteiskokous Helsingissä heinäkuussa 2019, teemoina vesi sekä kehityksen, humanitaarisen ja rauhan kolmoiskytkös (triple nexus);
- EU-vesidirektiivien toimivuustarkastelu valmistui joulukuussa;
- EU:n vesidiplomatiapäätelmien edistäminen ja EU:n turvallinen juomavesi ja sanitaatio - ihmisoikeussuuntaviivojen kommentointi ja käyttöön ottaminen maatason kehityspolitiikan suunnittelussa;
- Hyväksyttiin veden uudelleenkäyttöasetus Suomen johdolla;
- Juomavesidirektiivin uudelleen laadintaan liittyvien kolmikantaneuvottelujen johtaminen neuvoston puheenjohtajana;
- Euroopan vesi- ja merijohtajien kokouksen järjestäminen Helsingissä marraskuussa 2019;
- Euroopan pohjavesi- ja juomavesiasiantuntijoiden yhteistyökokouksen järjestäminen Helsingissä lokakuussa 2019;

Kehitysyhteistyö

- Vietnamin Suomen pitkäaikainen kehitysavun aikakausi tuli päätökseensä marraskuussa 2019, jolloin allekirjoitettiin nk. pienten kaupunkien vesihankkeen (WSPST 2004–2017) luovutuspöytäkirja, mutta vesialan yhteistyötä Vietnamin pyritään jatkamaan yksityisen sektorin hankkeiden kautta;
- Nepalissa menestyksekkäs Länsi-Nepalin maaseudun vesi- ja sanitaatiohanke (RWSSP-WN 2008–2019) päättyi elokuussa 2019, Kaukolännen RVWRMP-vesihanke jatkuu edelleen ja valmisteilla on myös uusia hankkeita (UNICEF Nepal WASH, kahdenvälinen ohjelma SUSWA, arseeni-IKI, sekä mahdollisesti vesialalle kohdentuva sekaluottohanke);
- Afganistanissa jatkettiin ja kasvatettiin tukea UNICEF:n maaohjelmalle vesialalla;
- Keski-Aasiassa tuetaan uutena Uzbekistanin Aral-järven human security -rahastoa ja jatketaan vesiteemaisten IKI-hankkeiden sekä mahdollisen vesidiplomatiahankkeen valmistelua;
- Etiopiassa jatketaan mittavalla rahoituksella yhteisöveitoista COWASH-hanketta sekä sektoriohjelmataukea Common WASH Account (CWA) kautta;
- Keniassa WSTF-tukea on päätetty jatkaa vuoden 2020 loppuun ja valmisteilla on uusi sekaluottohanke sekä harkinnassa mahdollinen kestävyys tuki nykyhankkeelle.

Vesialan yritysten kansainvälistymistä ja vientiä tuettiin yhteistyössä FWF:n kanssa. Ministeriöt myös jatkoivat tukeaan FWF:lle ja edistivät FWF:n siirtymistä monivuotiseen ohjelmarahoitukseen. Lisäksi ministeriöt ja sidosryhmät osallistuivat keskusteluihin vesialan vientiyrityksen perustamisesta.

Johtopäätöksenä voidaan todeta, että vuonna 2019 Suomen vesialan kansainvälistä strategiaa toimeenpantiin yhteistyössä allekirjoittajaministeriöiden sekä sidosryhmien kesken. Vaikuttamistoimenpiteitä oli muun muassa Euroopan Unionin neuvoston puheenjohtajuuden vuoksi erityisen paljon.

Rahoitus

Tiedossa oleva Suomen vesialan kansainvälistä strategiaa toteuttava ministeriöiden rahoitus 2018–2030:

Yksikkö: euroa	Kestävä kehitys ja vesi:	Ihminen ja vesi:	Rauha ja vesi:
	33 050 000	54 495 000	6 060 000

Vesialan kansainvälinen rahoitus on toteutunut ennakoidulla tavalla, ja ministeriöiden rahoitus vesialalle on kohtuullista. Joidenkin kehitysrahoitushankkeiden käynnistyminen on ollut ennakoitua hitaampaa.

3. Toimenpiteet vuodelle 2020

Vaikuttaminen

Vuoden 2020 vesialan keskeiset vaikuttamisprioriteetit voidaan jakaa Suomen vesialan kansainvälisen strategian tavoitteiden alle meneviin toimenpiteisiin ja toimiin, joilla pyritään vaikuttamaan laajemmin kansainväliseen vesipolitiikkaan Suomessa ja maailmalla.

Kestävä kehitys ja vesi

- Vaikuttaminen hallitusohjelman toimenpiteeseen luoda kehityspolitiikalle ylivaalikautiset periaatteet;
- Kestävän kehityksen edistäminen esim. vesivarojen vastuullisen käytön tai kiertotaloutta edistävällä tavalla, mm. vesivastuusuittoumuksen vahvistamisen ja toiminnallistamisen kautta;
- Nepaliln kaukolännen vesihankkeen (RVWRMP) jatkuminen sekä uusi arseeni-IKI-hanke;

Ihminen ja vesi

- Edistetään Suomen YK:n ihmisoikeusneuvostokampanjaa (oikeudet veteen ja sanitaatioon yksi kampanjateemoista), elokuussa yhteinen sivutapahtuma Tukholman vesiviikoilla Sanitation and Water for All -aloitteen kanssa;
- Ethiopian COWASH-vesiohjelman 4. vaiheen aloitus sekä tuki Ethiopian CWA-rahastolle;
- UNICEF Nepaliln WASH-ohjelman tuki sekä SUSWA-ohjelman käynnistäminen;
- Kenian WSTF-hankkeen päättäminen vuoden 2020 loppuun sekä mahdollinen kestävyys tuki + PIF-hankkeen valmistelu;
- Tuki vesivaroja ja terveyttä koskevan pöytäkirjan sihteeristölle ja osallistuminen päätöksentekoon Bureaun jäsenenä;
- Vesivaroja ja terveyttä koskevan pöytäkirjan päivitettyjen kansallisten tavoitteiden toimeenpanon edistäminen;

Rauha ja vesi

- Vesidiplomatiaverkoston toiminnan vakiinnuttaminen sekä suomalaisen vesidiplomatia-lähestymistavan ja keskeisten kumppaneiden löytäminen Aalto-yliopiston tekemän selvitystyön pohjalta;
- Mahdolliset vesidiplomatiatoimet valituilla maantieteellisillä kohdealueilla;
- Kolmen ministeriön yhteisrahoitteisen vesidiplomatiahankkeen valmistelu ja käynnistäminen;
- Keski-Aasian mahdollinen vesidiplomatiatyö, alueellisesti ja/tai kansallisesti;
- Tuki UNECE:n rajavesisopimuksen sihteeristölle sekä vesidiplomatia-yhteistyö ETYJ:n kanssa;

Näiden lisäksi pyritään vaikuttamaan seuraaviin kokonaisuuksiin

- Vahvistetaan kv-vesistrategian toteuttamiseen käytettävissä olevia henkilöresursseja;

- Aktivoidaan kv-vesivirkamiestyöryhmän toimintaa ja mietitään tapaamisten konseptointia eri teemojen kautta, harkitaan myös virkamiestyöryhmän virallistamista asetuksella;
- FWF:n ohjelmamuotoisen tuen aloittaminen sekä FWF:n jäsenistön aktivointi kv-vesistrategian toteuttamisessa;
- Vesialan kansainvälistymisen ja viennin edistäminen;
- Vesialan kansainvälisen rahoituksen kasvattaminen (toimijat pyrkivät vaikuttamaan tahoillaan);
- Kehitysrahoituksen vakiinnuttaminen nykytasolleen ja toiminnan strategisempi jakautuminen eri pilareiden kesken;
- Osallistuminen Tukholman vesiviikoille, suomalaistoimijoiden yhteisständi sekä sivutapahtuma;
- FWF:n ja vesialan yritysten osallistuminen Dubai Expoon 2020–21;
- Osallistuminen YK:n korkean tason vesikokousten 2021 ja 2023 valmisteluun sekä globaalin vesiarkkitehtuurin edistämiseen;
- Vaikuttaminen kehitysyhteistyön pääkumppanimaiden maastrategioiden ja -ohjelmien laadintaan;
- Vaikuttaminen Suomen Afrikka strategian laadintaan.

Rahoitus

Vuoden 2020 rahoitusprioriteetteja ovat:

- Kolmen ministeriön (UM, MMM ja YM) yhteisen vesidiplomatiahankkeen rahoituksen varmistaminen ja hankkeen suunnittelu sekä käynnistäminen;
- Sinisen biotalouden kehittämissuunnitelman toimeenpanon jatkaminen käynnistämällä Vesiliiketoiminta kasvualaksi -ohjelma;
- Vesihuoltolaitosten kumppanuusohjelman (WOP) pilotoinnin käynnistäminen;
- Nepalil vesiohjelmakokonaisuuden toiminnallistaminen (RVWRMP, SUSWA, arseeni-IKI, UNICEF Nepal);
- Etiopian vesiohjelmakokonaisuuden jatkon käynnistäminen (COWASH IV + CWA II);
- Harkinnassa Kenian vesiohjelmakokonaisuuden jatkosuunnittelu (PIF);
- Keski-Aasian vesiohjelmakokonaisuuden suunnittelu (IKI-hankkeet, mahdollinen vesidiplomatia-yhteistyö);
- UNECE:n rajavesisopimuksen rahoituksen ylläpitäminen.